

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri Raymundi

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

Extrema vnctio q[u]ibus danda e[st]. quando danda e[st]. q[u]od
differe[n]ter dabit[ur] sacerdotib[us] [et] laycis. [et] in q[ui]bus partib[us]
corp[or]is dabit[ur]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Folium XXXVI

et ulterius missam perficere in nomine christi. **U**lteri⁹ notandū. q̄ ip̄e sacerdos qm̄ dicit (hoc enim est corpus meum) stat in persona christi. et ideo profert hec verba. hoc enim est corpus meum in persona christi. Et per hoc pronomen (hoc) non demonstrat ibi corpus christi extens. qz adhuc non est ibi. s; qm̄ tota benedictio adimplet. vñ quis de illa dubitatioe qd per h̄ pronomen h̄ in forma verborum consecratiois demonstrat sint varie opiniones. tñ ablectis oib; opinionib; qdā magister solēnis pcludit q̄ p̄ illud pronomen hoc demonstrat et designat verum corpus christi in ordine ad totam propositionem huius orationis. hoc enim est corpus meum. non q̄ plato solū illo pronome hoc. ibi sit corpus christi. s; plata tota forma verborum a christo instituta. ¶ **Q**uarta uisus casus. sacerdos cogitans corpus christi integrum sub specie panis forte sicut fuit in utero teate virginis Marie. incipiat dubitare quomodo sub tanta pericula corpus christi quod erat magne quantitatē possit ibi contineri. tūc dubitat vtrū ille debeat missam perficere. Ad hoc rñdet q̄ sic. s; finita missa tūc ille solutoe dubitatiois d; inuestigare. ¶ **N**onus casus est iste. ponat q̄ sacerdos rpe necessitatē nō habeat hostiam nec farinā tritici. et ulterius ponat q̄ sit aliquis infirmus de cuius morte est timendum. tūc dubitat. vtrū ip̄e sacerdos hostiam factā de hordeo possit dare tali infirmo ne sine coicatioe moriat. Ad h̄ rñdetur q̄ nō d; fieri. s; in tali casu ip̄e sacerdos d; infirmū instruere vt firmius ter credat et illi proponere articulos fidei. vñ Aug⁹. crede et manducasti

¶ Capitulum secundum De unctione extrema.

Nisi infirmus .i. vno .i. vngitur
Ic idem solo non bis vngatur in anno
 vel circa s^c hō .i. habere d;
Octo decemq; tamen annos vngendus habebit
 s^c vngedi s^c persone fruunt s^c personis;
Ordine claustrales alio potuntur in egris
 s^c hō .i. vngitur .i. nisi q̄ cū desiderio appetit
Nullus inungatur nisi qui prepostulat ante
 .i. voluntate bona .i. cū varijs demonstratioib;
Antibus aut verbis aut signis indicijs ve
 .i. demonstras s^c hō s^c catholice .i. signa .i. eucharistiā
Ostendens mutus fidei vestigia corpus
 .i. crismat .i. articulo mortis post;
Christi suscipiat. at vngatur moriturus
 s^c calicem p̄niam agat .i. a peccato mortali .i. cessans
Dummodo peniteat mortali labe recedens
 s^c mutus vñ infirmis .i. p̄ritiois vere p̄nie
Inveniatur in his manifeste signa doloris
 s^c membra .i. crismada s^c loca
Que sunt vngenda loca vel que membra lauentur
 .i. sedule .i. egrū s^c tu sacerdos .i. peccata sua .i. p̄ferri
Sepius infirmum moneas sua probra fateri

Summula Raymūdi

s^e egrū s^e tu sacerdos portare infirmitates

Hunc hortare dei patienter ferre flagella

.i. serotina s^e p peccis pnia .i. es

Vespertina tibi contritio si datur. et sis

.i. fidelit^r s^e tua .i. dimittit

Pure confessus peccata. deus miseretur

s^e infirmū .i. in fronte s^e tu sacerdos

Hunc non in capite si confirmatus inungas

s^e hoie illa ps capis s^e debet vngi illa loca

In confirmato non frons. sed tempora debent

.i. epi .i. vngent tales ptes faciei

Vngi. pontifices crismabunt crismate frontes

.i. post hoc .i. illas partes

Hinc oculos. aures. nares. loca post labiorum

.i. vltimo

Pectus. vtraq; manus vngas. postremo pedesq;

s^e tu p sbyf crismas illas ptes.

Non vngas scapulas quia mysterio caruerunt

.i. sacerdot^r .i. man^r .i. interi^r .i. exteri^r s^e tu sacerdos

Presbyteri palmas non intus sed foris vngas

.i. asserūt s^e sacre scripture s^e man^r sacerdot^r .i. licitū

Dicunt doctores q^o eas non vngere phas sit

s^e man^r .i. crismauit .i. eps .i. dū ordinabat

Quas vngit presul cum presbyterum faciebat

.i. crismare .i. infirmū .i. eps crismauit

Vngere non debes egrum quem presul inungit

.i. eger

.i. crismata

Si facit infirmus cresum tunc vncta lauentur

s^e illud

.i. piciat sine in aquā fluentē

Membra. quod inde lauas totum iaciatur in ignem

.i. pena mortalis s^e septē

Si trahit vngendum dolor extremus. sine psalmis

s^e egrū s^e tu sacerdos. i. subito s^e infirm^r .i. nō crismat^r

Hunc vngas citius vt non moriatur inunctus

¶ Capitū scdm hui^o totius. in q^o autor vult determinare de sacramento vnctōis postq^o in pcedēti determinauit de sacramento eucharistie. Et diuisit illa ps in duas ptes. Nam in pma pte autor ponit aliq^s regulas et documenta de illo quō sacerdos d^o se habere circa loca vngēda. In scda pte ponit qdam incidentia. Scda ps ibi (In torneamētis) Quantū ad pnam partē p^rus l^re stat in vndecim regul. Prima ē talis. q^o ipse eger seu infirm^r mus nō d^o bis in vno anno vngi. s^e tm̄ semel. et hoc est vez sūp̄e manet in

Folium XXXVII

vna infirmitate. s; si ipse vadit de vna infirmitate in aliam tunc ipse potest bis ungi. Et ergo sacerdos qui vult aliquem infirmum ungi tunc debet requirere ut sit unctus in illo anno. Tunc autem in scriptura addit quod aliter est de personis claustralibus et spiritualibus. quod iste personae plures potest ungi quam personae seculares. Et ideo sacerdos caute debet se regere circa unguendos. quod tenetur scire an ungi sine spiritualibus et etiam secularibus. et tenet interrogare an infirmus infirmabatur per totum annum an non. et secundum hoc se regat. ¶ Secunda regula. quod ille qui debet ungi debet esse decem et octo annorum antiquus. Et rationem assignat sanctus Thomas et dicit quod ipse unguendus debet habere rationem et voluntatem plenam et perfectam. Et ideo puer non videtur ratione non debet ungi. s; si aliquis puer esset quattuordecim annorum vel circa cum bona ratione et discretione. talis posset ungi ut patet de multis pueris ubi vnus magis videtur ratione quam alter. ¶ Tercia regula. quod nullus debet ungi nisi prius cum deuotione illam unctionem desiderauerit et postulauerit. Sed si est ita debilis quod non potest sacramentum vinctiois postulare tunc sufficit quod signum faciat cum oculis vel cum manibus illud sacramentum desiderando. Et vera signa sunt illa ut cum oculis lacrymetur et ut manus suas ad celum eleuet. et etiam quod suspiret in suo corde. ¶ Quarta regula est. quod ipse mutus non debet sumere corpus christi nec debet ungi nisi postulauerit cum certis signis. et cum hoc sit catholicus siue christianus verus. ¶ Quinta regula est talis. quod loca unguenda et membra debent lauari et lotio in igne projici. Et sacerdos debet ipsum infirmum sepius monere quod omnia peccata sua confiteatur et patienter sustineat punitionem pro suis peccatis. ¶ Sexta regula. quod si aliquis est confirmatus tunc sacerdos non debet ipsum ungi in fronte. et ratio est quod episcopus cum eum confirmauit tunc unxit eum in fronte. et ideo non est unguendus in fronte post. ¶ Septima regula est talis. quod oculi. aures. nares. manus et pectus nec non et pedes. omnia haec sunt unguenda. Sed scapulae non debent ungi. et ratio illius patet in scriptura. quod scapulae carerent mysterio diuino. quia non faciunt ad diuinum officium sicut alia membra. ¶ Octaua regula est. quod presbyter aliter est unguendus quam laycus. Et ratio est. quod manus presbyteri interitus non debent ungi. quod ab episcopo vincta sunt illa loca quando gradum sacerdotij contonauit. s; manus presbyteri debent ungi exterius. ¶ Nonae regula. si aliquis presbyter inuenerit aliquem infirmum tunc simplex sacerdos non debet ungi eum. et hoc est verum in vna et eadem infirmitate. ¶ Decima regula. si infirmus unctus facit cresum. id est transitum de infirmitate ad sanitatem. tunc loca vincta debent lauari. et lotio illa projiciatur in ignem vel in aquam fluentem. Unde dicitur expositores hic circa textum. quod cresus est mutatio alicuius morbi siue infirmitatis ad sanitatem. ¶ Ultima regula est talis. si aliquis infirmus esset inclinatus ad agonem mortis. tunc sacerdos hoc cognoscens debet omittere septem psalmos. et debet agonizantem ungi et postea septem psalmos legere ne aliquis sine unctione moriatur. et sic substantia sacramenti carens etiam careret effectu sacramenti.

¶ Notandum est circa litteram. quod communiter in passu presentis textus habetur tempora. non est hoc opinandum esse de intentione auctoris. sed propter antiquos quosdam et positiuos grammaticos. Pro quo sciendum est quod quidam antiqui grammatici dixerunt quod hoc nomen tempus haberet duo significata. nam quando scriberetur p. e. quod tunc significaret quandam